

Květa

Každý den někoho potkáš, někoho, kdo tě obdaruje úsměvem, dobrým slovem nebo moudrou službou. Každý den potkáš někoho, koho i ty můžeš obdarovat. Je dobré pamatovat si takové chvíle. Je dobré vzpomenout si na ně třeba v okamžiku, kdy něco ztrácíš.

Paní Květa seděla za svým psacím stolem kanceláře sociálních služeb. Bylo krátce po novém roce a já šla žádat o jakýsi příspěvek. Vyplnila mi formulář, podala šablonku na podpis. Byla dobře vybavená, profesionální a přesto rozšafná, lidská. Typ maminka. S takovými úřednicemi bych si vyprávěla celé hodiny. Řekla jsem jí to, a daly jsme si schůzku.

Květa původně pracovala jako projektantka. Po sametce se rekvalifikovala, usoudila, že průmyslovákům pšenka nepokvete a že je ještě dost času naučit se něco nového.

Jaký byl v té době váš vztah k nevidomým? Vybrala jste si svou novou profesi záměrně?

"Nemohu říct, že by mne nevidomí nějak zvlášť přitahovali. Snad to bylo způsobeno vzpomínkou z dětství. Spolužačka měla nevidomou babičku a já se jí bála, přestože jsem věděla, že je to moc hodná paní.

Příchodem na odbor sociální péče a osobním poznáváním klientů jsem svůj dětský postoj musela dost rychle přehodnotit. Snažila jsem se jim pomoci nejen prakticky, v danou chvíli návštěvy, ale doporučit jim nebo pro ně najít vhodnou službu nebo peněžitou dávku v možnostech sociální péče. Samozřejmě jsem před tím musela projít dost náročným školením, abych poznala zákony a předpisy. Teoreticky i citově jsem o lidech s různými handicapy také něco věděla. Minimálně mi bylo jasné, jak obtížný musí být život, když člověku chybí jeden ze základních smyslů - především zrak. Nejde jen o informace, nejde jen o bezpečnost při přecházení nebo třeba v samoobsluze při nákupu. Vždycky jsem si uvědomovala, jaký bych asi prožívala pocit izolovanosti a osamění, kdybych neviděla. Zkoušela jsem si představit, jak se nevidomá žena postará o své děti nebo staré rodiče. Jenže představy, úvahy a praxe, to bývá někdy docela silná konfrontace. Jednou jsem ale dostala takovou zvláštní lekci, která dost zásadně změnila moje jednání."

Můžete o tom říct něco konkrétního?

"Šla jsem na výstavu skleněných plastik do zahrady za Ministerstvem zahraničí na Hradčanech. Byla jsem zaujatá nádhernými sklářskými výtvary, ale přesto jsem si všimla, že na jednu sochu uprostřed trávníku sahá malá holčička. Její maminka ji sledovala z cestičky. Silně mne to pobouřilo, že holčička si s tou plastikou hraje a měla jsem strach, aby ji nerozbila. Taky mne udivilo, že to tak její maminka nechává a dítě nenapomene. Nakonec mi to nedalo a té maminky jsem se poněkud jedovatě zeptala, jestli jí nevadí, že její holčička to umělecké dílo může poškodit. Maminka se na mne podívala a řekla mi, že její holčička schválně si tu plastiku osahává, protože je slepá...

Polil mne pocit studu a viny, že jsem byla taková "zákonická"

a že jsem si nevšimla, že to dítě má velký handicap. Mamince jsem se omluvila a bylo mi trapně. Po cestě zahradou jsem pak uviděla ceduli s upozorněním, že tyto plastiky jsou zde speciálně umístěny pro lidi se zrakovou vadou, aby si mohli sami vše osahat a mít lepší představu o jejich tvaru.

Dodnes, když si na to vzpomenu, zastydím se a snažím se být citlivější k lidem s vadami zraku. Myslím, že tato moje zkušenost byla mnohokrát lepší, než nějaké rady, jak se chovat k lidem, kteří mají problém s viděním.

Když jsem později nastoupila do práce na sociálním odboru, potkávala jsem mezi zrakově postiženými spoustu úžasných, pracovitých, tvůrčích a vzácných lidí. Až na výjimky to byli stateční lidé, kteří chodili do práce, starali se o své rodiny a dělali vlastně všechno co my, kteří jsme zdraví. Dělali to ovšem s mnohými obtížemi, které obdivuhodně překonávali. Vzpomínám na maséra, učitele hudby, jazzovou zpěvačku. Viděla jsem jejich postoj k životu a to mne posilovalo třeba i ve vážných problémech."

Vypadá to tak idylicky, sedíte na svém místě a kolem vás proudí samí nevidomí superlidé. Že to tak ale vždycky nebývá?

"Určitě ne. Ale nemyslím, že by nevděk nebo manipulace musely být nutně produktem handicapu. Jeden ze smutných příběhů je život rodiny, která si vzala do pěstounské péče nevidomého chlapce. Všechno se mu věnovali a on si toho nevážil, dělal jim těžkosti a raději odešel a žil svůj podivný život v jiném městě. Nedávno jsem ho viděla, jak žebrá u metra a bylo mi z toho smutno. Ale to záleží na povaze, možná by byl takový, i kdyby nebyl nevidomý."

Každý jsme rád, když potkáme někoho, kdo třeba i mimoděk obohatí nebo pozmění k lepšímu náš život. Potkáváte někoho podobného v soukromí?

"Máme jednu těžce slabozrakou příbuznou, která má spisovatelské nadání a dovede psát krásnou poezii. Často mne ty verše povzbudily a potěšily srdce. Někdy jsem musela tak říkajíc do nich "dorůst", abych pochopila jejich hloubku. Třeba tuto báseň o stáří jsem docenila až nyní, kdy na vlastním těle mohu zažívat to, o čem báseň je. Je to umění vyjádřit poezií to, kde by jiný člověk marně hledal slova."

Stáří

Být stářím spokojen/ a sytý dnů/ je závěr/ k němuž chtěl jsem dospět/ jak panovník nad vlastním životem/ jenž završil svou vládu ozdoben diadémem moudrosti a slávy věčné

Namísto triumfu mám rozpaky ze smrti/ a tělo jak chatrné nepadnoucí šaty/ bolesti, které zítra začnou / aniž dnes přestávají

Zápas duše s Bohem/ o několik gránů jeho moci/ a roztřesené ruce

toužící/ vznést se k žehnání...

Delicie Nerková Zora 2011